DOMSTOLENS KENDELSE (Anden Afdeling)

23. september 2004 *

I de forenede sager C-435/02 og C-103/03,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF,

indgivet af Landgericht Essen (Tyskland) og Landgericht Hagen (Tyskland) ved kendelser af 25. november 2002 og 11. februar 2003, indgået til Domstolen henholdsvis den 2. december 2002 og den 5. marts 2003, i sagerne:

Axel Springer AG

mod

Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG (sag C-435/02),

og

Axel Springer AG

mod

Hans-Jürgen Weske (sag C-103/03),

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans (refererende dommer), og dommerne J.-P. Puissochet, R. Schintgen, F. Macken og N. Colneric,

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: R. Grass,

efter at de forelæggende retter er blevet underrettet om, at Domstolen har til hensigt at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 3,

efter at de parter eller andre, der er nævnt i artikel 23 i statutten for Domstolen, er blevet anmodet om at fremkomme med deres eventuelle bemærkninger hertil,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse angår spørgsmålet om gyldigheden af Rådets direktiv 90/605/EØF af 8. november 1990 om ændring af direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF om henholdsvis årsregnskaber og konsoliderede regnskaber, for så vidt angår deres anvendelsesområde (EFT L 317, s. 60).

2 Disse anmodninger er blevet indgivet i sager mellem selskabet Axel Springer AG (herefter »Springer«) og selskabet Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG (herefter »Zeitungsverlag«) (sag C-435/02) og mellem Springer og Hans-Jürgen Weske, direktør for selskabet Radio Ennepe-Ruhr-Kreis mbH & Co. KG (herefter »Radio Ennepe«) (sag C-103/03) angående Springers anmodning om adgang til årsregnskaberne for Zeitungsverlag og Radio Ennepe.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 I henhold til EF-traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), [efter ændring nu artikel 44, stk. 2, litra g), EF] træffer Rådet for Den Europæiske Union og Kommission for De Europæiske Fællesskabers foranstaltninger med henblik på fjernelsen af hindringer for etableringesfriheden ved i det nødvendige omfang og med det formål at gøre dem lige byrdefulde at samordne de garantier, som kræves i medlemsstaterne af de i EF-traktatens artikel 58, stk. 2 (nu artikel 48, stk. 2, EF), nævnte selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser.

4 Direktiv 90/605 har til formål at ændre anvendelsesområdet bl.a. for Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), om årsregnskaberne for visse selskabsformer (EFT L 222, s. 11, herefter »fjerde selskabsdirektiv«).

5 Fjerde selskabsdirektiv foreskriver samordningsforanstaltninger for så vidt angår nationale bestemmelser om årsregnskaber for kapitalselskaber. Direktivet finder for Tysklands vedkommende anvendelse for følgende selskabsformer: Aktiengesellschaft (aktieselskab), Kommanditgesellschaft auf Aktien (kommanditaktieselskaber) og Gesellschaft mit beschränkter Haftung (anpartsselskaber).

6 Artikel 1 og 2 i direktiv 90/605 udvider anvendelsesområdet for de samordningsforanstaltninger, der er fastsat i fjerde selskabsdirektiv til visse former for personselskaber, som for Tysklands vedkommende bl.a. er Kommanditgesellschaft (kommanditselskaber), når alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er selskaber som nævnt i ovenstående præmis.

7 Således udstrækker direktiv 90/605 for Tysklands vedkommende anvendelsesområde for samordningsforanstaltningerne i fjerde selskabsdirektiv til bl.a. kommanditselskaber, hvor alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er anpartsselskaber (herefter »GmbH & Co. KG«).

8 Denne selskabsform er herefter bl.a. undergivet bestemmelserne i fjerde selskabsdirektivs artikel 47, stk. 1, som ændret ved artikel 38, stk. 3, i Rådets syvende direktiv 83/349/EØF af 13. juni 1983 på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), om konsoliderede regnskaber (EFT L 193, s. 1), som bestemmer:

»Det behørigt godkendte årsregnskab og årsberetningen såvel som beretningen fra den person, der er ansvarlig for regnskabets revision, skal offentliggøres på de måder, der i overensstemmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EØF fastsættes i hver medlemsstats lovgivning.

Det kan dog i en medlemsstats lovgivning tillades, at årsberetningen ikke skal offentliggøres som nævnt ovenfor. Den skal i så fald gøres tilgængelig for offentligheden på selskabets hjemsted i den pågældende medlemsstat. Der skal efter anmodning kunne rekvireres en genpart af beretningen i dens helhed eller i uddrag. Det beløb, som opkræves for genparten, må ikke overstige udgifterne ved fremstilling af denne.«

9 I henhold til artikel 3, stk. 1-3, i Rådets første direktiv 68/151/EØF af 9. marts 1968 om samordning af de garantier, som kræves i medlemsstaterne af de i traktatens artikel 58, stk. 2, nævnte selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde (EFT 1968 I, s. 41, herefter »første selskabsdirektiv«), skal der:

»1. I hver medlemsstat oprettes enten i et centralt register eller i et handels- eller selskabsregister en aktmappe for ethvert selskab, som er registreret dér.

2. Alle dokumenter og oplysninger, der i henhold til artikel 2 er offentligt tilgængelige, skal henlægges i aktmappen eller indføres i registeret; grundlaget for indførslen i registeret skal altid fremgå af aktmappen.

3. Fuldstændig eller delvis genpart af alle de i artikel 2 omhandlede dokumenter eller oplysninger skal sendes efter skriftlig anmodning. Gebyret for meddelelse af disse genparter må ikke overstige de administrative omkostninger.

[...]«

10 Første selskabsdirektivs artikel 2, stk. 1, litra f), bestemmer:

»Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for, at den obligatoriske offentlighed vedrørende selskaber i det mindst omfatter følgende dokumenter og oplysninger:

[...]

f) balance og resultatopgørelse for hvert regnskabsår [...]«

Nationale bestemmelser

11 Ved dom af 22. april 1999 i sagen Kommissionen mod Tyskland (sag C-272/97, Sml. I, s. 2175) fastslog Domstolen, at direktiv 90/605 ikke var blevet gennemført i tysk ret inden for den fastsatte frist.

12 Den tyske lovgivning, navnlig Handelsgesetzbuch (den tyske handelslov, herefter »HGB«), er siden blevet ændret med henblik på, at de samordningsforanstaltninger, der er foreskrevet i fjerde selskabsdirektiv, fremover finder anvendelse for bl.a. GmbH & Co. KG (HGB's § 264a).

13 Denne nye lovgivning bestemmer bl.a., at tilsidesættelse af de foreskrevne forpligtelser straffes med administrative bøder på mindst 2 500 EUR og højst 25 000 EUR, som pålægges af Amtsgericht (Tyskland), som er den ret, der har til opgave at føre handelsregistret.

14 Sådanne bøder kan imidlertid kun pålægges, såfremt der er indgivet en anmodning til denne ret. Der er derimod ikke fastsat en begrænsning i adgangen til at fremsætte anmodning, hvilket betyder, at enhver kan fremsætte anmodning (HGB's §§ 335a og 335b).

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

15 Ved stævning indleveret til de respektive stedligt kompetente Amtsgerichte har Springer anlagt sager med påstand om, at Zeitungsverlag og Radio Ennepe, der udøver virksomhed på presse- og forlagsområdet, henholdsvis på området for radiospredning, skal fremlægge deres årsregnskaber, således at Springer kan få indsigt heri, og om pålæggelse af tvangsbøder, såfremt årsregnskaberne ikke fremlægges.

16 Retterne tog disse påstande til følge og udstedte påbud i overensstemmelse med påstandene ved kendelser, og pålagde disse selskabers bestyrere, henholdsvis Lutz Glandt og Hans-Jürgen Weske, en administrativ bøde på 5 000 EUR for det tilfælde, at nævnte bilag ikke var indsendt inden for den fastsatte frist.

17 Da årsregnskaberne ikke var blevet indsendt inden for den fastsatte frist, blev bøderne pålagt ved senere kendelser.

18 Zeitungsverlag og Lutz Glandt samt Hans-Jürgen Weske kærede sidstnævnte kendelser til de respektive forelæggende retter.

19 De forelæggende retter finder, at de sager, der verserer for dem, rejser spørgsmål om gyldigheden af direktiv 90/605.

20 I sag C-435/02 har Landgericht Essen besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er direktiv 90/605 [...], sammenholdt med artikel 47 i direktiv 78/660 [...], foreneligt med fællesskabsprincippet om erhvervsfrihed, såfremt kommanditselskaber, hvor alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er anpartsselskaber, derved forpligtes til at offentliggøre årsregnskab og årsberetning uden begrænsning af kredsen af de personer, der har ret til indsigt?

2) Er direktiv 90/605 [...], sammenholdt med artikel 47 i direktiv 78/660 [...] foreneligt med fællesskabsprincippet om pressefrihed og frihed til radiospredning, såfremt kommanditselskaber, hvor alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er anpartsselskaber, og som driver virksomhed på presse- og forlagsområdet, henholdsvis området for radiospredning, derved forpligtes til at

offentliggøre årsregnskab og årsberetning uden begrænsning af kredsen af de personer, der har ret til indsigt?

3) Er direktiv 90/605 [...] foreneligt med den almene lighedsgrundsætning, for så vidt som det medfører, at kommanditselskaber, hvor alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er anpartsselskaber, undergives strengere krav end kommanditselskaber, hvor den personligt hæftende selskabsdeltager er en fysisk person, selv om kreditorerne til et kommanditselskab, hvor alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er anpartsselskaber, ved den pligt til offentliggørelse, der påhviler selskabet med begrænset hæftelse, beskyttes bedre end kreditorerne til et kommanditselskab, hvor den personligt hæftende selskabsdeltager er en fysisk person, ikke er pålagt nogen pligt til offentliggørelse?«

21 I sag C-103/03 har Landgericht Hagen ligeledes besluttet at udsætte sagen og at forelægge de samme tre præjudicielle spørgsmål, samt at stille et yderligere spørgsmål, der lyder således:

»Kunne Det Europæiske Fællesskab udstede direktiv 90/605 [...] med hjemmel i EF-traktatens artikel 54, stk. 1, og artikel 54, stk. 3, litra g), selv om direktivet også giver tredjemænd, som ikke kan godtgøre at have en beskyttelsesværdig ret eller interesse, ret til indsigt?«

22 I lyset af deres sammenhæng forenes sag C-435/02 og sag C-103/03 med henblik på kendelsen.

Om de præjudicielle spørgsmål

23 Under hensyn til, at besvarelsen af det første spørgsmål i sag C-103/03 klart kan udledes af dommen af 4. december 1997, Daihatsu Deutschland (sag C-97/96, Sml. I, s. 6843), og at besvarelserne af de øvrige spørgsmål forelagt i sag C-103/03, såvel som i sag C-435/02, ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, har Domstolen i overensstemmelse med procesreglementets artikel 104, stk. 3, underrettet de forelæggende retter om, at den har til hensigt at træffe afgørelse ved begrundet kendelse og har givet de parter eller andre, der er nævnt i artikel 23 i statutten for Domstolen, lejlighed til at udtale sig vedrørende dette.

24 For så vidt angår sag C-435/02 har Rådet benyttet sig af Domstolens opfordring til at udtale sig, idet det har anført, at det ikke har nogen indsigelse mod, at Domstolen træffer afgørelse ved begrundet kendelse. Hvad angår sag C-435/02 og sag C-103/03 har Zeitungsverlag og Hans-Jürgen Weske derimod fremsat indsigelser herimod under henvisning til de argumenter, de har fremsat i deres skriftlige indlæg. Disse argumenter giver dog ikke Domstolen anledning til at vælge en anden procedure end den fastlagte.

Om det første spørgsmål i sag C-103/03

25 Med sit første spørgsmål i sag C-103/03 ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt omlyst, om direktiv 90/605 — for så vidt som det følger heraf, at enhver har mulighed for indsigt i de selskabers årsregnskaber og årsrapporter, som direktivet finder anvendelse på, uden at disse personer skal godtgøre at have en beskyttelsesværdig ret eller interesse — gyldigt kunne vedtages på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g).

26 Hans-Jürgen Weske har gjort gældende, at den kreds af tredjemænd, der kan beskyttes i medfør af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), er personer, der har en aktuel retlig forbindelse til selskabet, såvel som personer, der har et ønske om at have en sådan forbindelse, og således også selskabsdeltagerne, de ansatte eller potentielle kreditorer.

27 Bestemmelsen gør det imidlertid ikke muligt at udvide denne kreds af tredjemænd således, at enhver er omfattet uanset vedkommendes status. Den vide fortolkning af tredjemandsbegrebet, der blev anlagt i Daihatsu Deutschland-dommen, må således undergives visse forbehold.

28 I denne forbindelse skal det bemærkes, således som Rådet og Kommissionen har gjort gældende, at besvarelsen af dette spørgsmål klart kan udledes af Daihatsu Deutschland-dommen.

29 Det fremgår således af nævnte doms præmis 19 og 20, at der efter selve ordlyden af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), generelt tales om at beskytte tredjemands interesser, uden at der sondres mellem eller udelukkes kategorier af tredjemænd, således at begrebet tredjemand som omhandlet i denne artikel ikke kan begrænses til kun at omfatte selskabets kreditorer.

30 I samme doms præmis 21 fastslog Domstolen desuden, at den målsætning om at ophæve begrænsningerne i etableringsfriheden, der meget bredt formuleret er fastsat for Rådet og Kommissionen i traktatens artikel 54, stk. 1 og 2, ikke kan indskrænkes ved bestemmelserne i traktatens artikel 54, stk. 3, idet sidstnævnte bestemmelser nemlig blot giver en ikke-udtømmende opregning af foranstaltninger, der skal træffes med henblik på at opfylde den nævnte målsætning, hvilket anvendelsen af ordet »navnlig« i artikel 54, stk. 3, vidner om.

31 Domstolen fastslog desuden udtrykkeligt i nævnte doms præmis 22, at bestemmelserne i første selskabsdirektivs artikel 3, hvorefter der skal føres et offentligt register, hvori alle offentligt tilgængelige dokumenter og oplysninger skal registreres, og hvorefter enhver person skal kunne rekvirere en genpart af årsregnskaberne efter skriftlig anmodning, bekræfter ønsket, som også er kommet til udtryk i fjerde betragtning til direktivet, om at sikre, at enhver berørt person kan indhente oplysninger om selskabets regnskabsmæssige og finansielle situation.

32 I samme præmis tilføjede Domstolen, at dette hensyn også er kommet til udtryk i betragtningerne til fjerde selskabsdirektiv, hvor der henvises til nødvendigheden af, at der i Fællesskabet fastsættes ensartede minimumsregler med hensyn til omfanget af de finansielle oplysninger, som skal bringes til offentlighedens kundskab af konkurrerende selskaber (jf. navnlig tredje betragtning).

33 Det fremgår således klart af Daihatsu Deutschland-dommen, at de forpligtelser for så vidt angår offentliggørelse, der følger af første selskabsdirektivs artikel 3, som fjerde selskabsdirektivs artikel 47, stk. 1, henviser til, og som med direktiv 90/605 blev udvidet til at omfatte visse personselskaber, såsom de selskaber, der er genstand for hovedsagerne, indebærer, at enhver har mulighed for indsigt i årsregnskaber og årsrapporter for de typer af selskaber, der er omfattet af nævnte direktiv, uden at skulle godtgøre at have en beskyttelsesværdig ret eller interesse.

34 Det fremgår ligeledes klart af nævnte doms præmis 21 og 22, at en fællesskabsretsakt, der fastsætter sådanne forpligtelser for så vidt angår offentliggørelse, kunne vedtages på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), idet denne bestemmelse, som giver fællesskabslovgiver en bredt formuleret kompetence, nævner hensynet til beskyttelse af tredjemand generelt set, uden at sondre mellem eller udelukke visse

kategorier af disse, således at begrebet tredjemand som omhandlet i denne artikel omfatter enhver tredjemand. Det følger heraf, at dette begreb skal fortolkes bredt, og at det bl.a. omfatter konkurrenterne til de pågældende selskaber.

35 Det første spørgsmål, der er forelagt i sag C-103/03, skal derfor besvares med, at direktiv 90/605 — for så vidt som det følger heraf, at enhver har mulighed for indsigt i de selskabers årsregnskaber og årsrapporter, som direktivet finder anvendelse på, uden at disse personer skal godtgøre at have en beskyttelsesværdig ret eller interesse — gyldigt kunne vedtages på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g).

Om de to første spørgsmål i sag C-435/02 og det andet og det tredje spørgsmål i sag C-103/03

36 Med de to første spørgsmål i sag C-435/02, og det andet og det tredje spørgsmål i sag C-103/03, som skal behandles under ét, ønsker de forelæggende retter nærmere bestemt oplyst, om direktiv 90/605 — for så vidt som det følger heraf, at enhver har mulighed for indsigt i de selskabers årsregnskaber og årsrapporter, som direktivet finder anvendelse på, og som driver virksomhed på presse- og forlagsområdet, henholdsvis området for radiospredning, således som det er tilfældet i hovedsagerne, uden at disse skal godtgøre at have en beskyttelsesværdig ret eller interesse — er forenelig med de grundlæggende fællesskabsretlige principper om erhvervsfrihed og pressefrihed.

Indlæg for Domstolen

37 Zeitungsverlag og Hans-Jürgen Weske har gjort gældende, at direktiv 90/605, sammenholdt med fjerde selskabsdirektivs artikel 47, forfølger et formål af almen interesse, for så vidt som den offentliggørelsespligt, som direktivet foreskriver, har til formål at beskytte selskabsdeltagerne, de ansatte og selskabets kreditorer.

38 Den omstændighed, at enhver berørt person inkluderes i kredsen af de personer, der har ret til indsigt i de pågældende dokumenter, herunder konkurrenter, indebærer imidlertid en uforholdsmæssig byrde i forhold til bl.a. selskabets legitime interesse i at hemmeligholde visse oplysninger. I dette omfang er direktiv 90/605 uforenelig med fællesskabsprincippet om erhvervsfrihed og er følgelig ugyldigt.

39 Zeitungsverlag og Hans-Jürgen Weske har desuden gjort gældende, at ytringsfriheden, som en grundlæggende rettighed, der er sikret ved fællesskabsretten, beskytter samtlige former for pressevirksomhed og virksomhed i forbindelse med radiospredning.

40 Eftersom direktiv 90/605 og fjerde selskabsdirektiv ikke foreskriver en særlig beskyttelse af presse- og radiospredningsvirksomheder i form af undtagelser til den offentliggørelsesforpligtelse, som direktiverne foreskriver, er de uforenelige med ytringsfriheden.

41 Den belgiske regering har gjort gældende, at den pligt til offentliggørelse af årsregnskaber, som direktiv 90/605 foreskriver, er begrundet i den omstændighed, at

for så vidt angår de selskaber, som direktivet omfatter, har tredjemand alene en begrænset adgang i forhold til selskabsdeltageren, fordi denne er en juridisk person med begrænset ansvar.

42 Kommissionen har henvist til de tre første betragtninger til fjerde selskabsdirektiv, hvoraf det bl.a. fremgår, at bestemmelserne om offentliggørelse af årsregnskaber og årsrapporter er nødvendige, idet de former for selskaber, som direktivet finder anvendelse på, over for tredjemand kun hæfter med selskabsformuen, og at det er nødvendigt, at der i Fællesskabet fastsættes ensartede minimumsregler med hensyn til omfanget af de finansielle oplysninger, som skal bringes til offentlighedens kundskab af konkurrerende selskaber.

43 Den omstændighed, at konkurrenter er omfattet af den kreds af personer, der kan få indsigt i nævnte dokumenter, er et på én gang både nødvendigt og egnet middel til at opnå det formål, der fremgår dels af direktivets betragtninger, dels af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), som fortolket af Domstolen i Daihatsu Deutschland-dommen, om ikke blot at beskytte selskabsdeltagerne, men også tredjemand.

44 Kommissionen har endvidere gjort gældende, at spørgsmålet om det grundlæggende fællesskabsretlige princip om erhvervsfrihed i det foreliggende tilfælde falder sammen med spørgsmålet om det grundlæggende princip om pressefrihed.

45 Rådet har gjort gældende, at direktiv 90/605 ikke udgør et uforholdsmæssigt og urimeligt indgreb i retten til erhvervsfriheds egentlige indhold.

46 Rådet har endvidere gjort gældende, at den offentliggørelsespligt, som direktiv 90/605 foreskriver, ikke på nogen måde indebærer en tilsidesættelse af pressefriheden, således som denne frihed er garanteret i bl.a. artikel 10 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende friheder, idet den ikke har nogen som helst betydning for så vidt angår indholdet af de oplysninger eller tanker, der meddeles af et selskab, der er omfattet af nævnte direktiv.

Domstolens svar

47 Indledningsvis bemærkes, at spørgsmålet om, hvorvidt de forpligtelser vedrørende offentliggørelse, der er pålagt de personselskaber, der er genstand for hovedsagerne, er forenelige med ytringsfriheden, falder sammen med spørgsmålet om disse forpligtelsers forenelighed med princippet om erhvervsfrihed. Disse forpligtelser gælder nemlig for enhver virksomhed, der er etableret under en bestemt selskabsform, uanset dens aktiviteter. Forpligtelserne har desuden ikke en tilstrækkeligt direkte og specifik forbindelse med en aktivitet henhørende under ytringsfriheden. Der er nemlig i det væsentlige tale om bestemmelser, som vedrører de pågældende selskaber, uanset hvilken form for økonomisk virksomhed de udøver.

48 Domstolen har fastslået, at såvel ejendomsretten som erhvervsfriheden er grundlæggende fællesskabsretlige principper. Ifølge denne retspraksis kan udøvelsen af sådanne rettigheder imidlertid underkastes begrænsninger, såfremt disse begrænsninger faktisk svarer til de fællesskabsformål, der tjener almene hensyn, og ikke i lyset af det tilsigtede formål udgør et uforholdsmæssigt og urimeligt indgreb, der berører disse rettigheders egentlige indhold (jf. dom af 5.10.1994, sag C-280/93, Tyskland mod Rådet, Sml. I, s. 4973, præmis 78, og af 10.7.2003, forenede sager C-20/00 og C-64/00, Booker Aquaculture og Hydro Seafood, Sml. I, s. 7411, præmis 68 og den deri nævnte retspraksis).

49 Under disse omstændigheder, selv hvis det forudsættes, at den pligt til offentliggørelse, der er genstand for hovedsagerne, har en tilstrækkelig direkte og afgørende virkning på erhvervsfriheden, forekommer den begrænsning, som pligten indebærer, navnlig for så vidt angår en virksomheds ret til at kunne hemmeligholde visse potentielt følsomme oplysninger, under alle omstændigheder at være fuldt ud begrundet.

50 Det følger af de første tre betragtninger til fjerde selskabsdirektiv, at bestemmelserne vedrørende offentliggørelse, der gælder i medfør af direktivet for visse former for kapitalselskaber, forfølger de to almene hensyn, der er nævnt i traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), nemlig for det første beskyttelsen af tredjemand mod de finansielle risici, som de typer af selskaber, der over for tredjemand kun hæfter med selskabsformuen, indebærer, og for det andet fastsættelsen i Fællesskabet af ensartede minimumsregler med hensyn til omfanget af de finansielle oplysninger, som skal bringes til offentlighedens kundskab af konkurrerende selskaber.

51 Ifølge de første fem betragtninger til direktiv 90/605 har dette særligt til formål at modvirke en praksis, som består i, at et betydeligt og stadig stigende antal selskaber omgår bestemmelserne ved at etablere sig som personselskaber, i hvilke alle de personligt hæftende deltagere er organiseret som kapitalselskaber med henblik på at undgå at blive underlagt de bestemmelser om offentliggørelse, der gælder for disse selskaber, hvilket er i strid med ovennævnte formål med fjerde selskabsdirektiv, som består i at beskytte tredjemand mod de finansielle risici, som de typer af selskaber, der over for tredjemand kun hæfter med selskabsformuen, indebærer.

52 Det følger heraf, at de foranstaltninger, der er indført ved direktiv 90/605, svarer til formålene i traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), og derfor til de almene hensyn, Fællesskabet forfølger som omhandlet i den i denne kendelses præmis 48 nævnte retspraksis.

53 Den skadevirkning, som pligten til offentliggørelse eventuelt kan medføre, forekommer desuden at være begrænset. Det er tvivlsomt, om disse regler skulle kunne ændre de pågældende selskabers konkurrencemæssige stilling i modsætning til det, der var tilfældet i den sag, der gav anledning til dommen i sagen Tyskland mod Rådet (præmis 81).

54 Denne vurdering støttes af bestemmelserne i fjerde selskabsdirektiv, bl.a. artikel 11, 27 og 44-47, som angår muligheden for at begrænse de oplysninger, som skal fremgå af årsregnskaberne og årsrapporterne for selskaber, som ikke overskrider visse beløbsgrænser, såvel som offentliggørelsen af disse selskabers regnskaber. Direktivets artikel 45 har desuden til formål bl.a. at undgå, at offentliggørelsen af visse oplysninger volder betydelig skade for de pågældende virksomheder.

55 Det skal ligeledes bemærkes, at de oplysninger, der i overensstemmelse med nævnte direktivs artikel 46 skal fremgå af årsrapporten, kan gengives i generelle vendinger, således at det, i modsætning til det af Zeitungsverlag og Hans-Jürgen Weske anførte, ikke er nødvendigt på detaljeret måde at redegøre for visse følsomme oplysninger, som eksempelvis kan afsløre grundlaget for beregning af priser.

56 Desuden giver offentliggørelse af årsregnskaber for kapitalselskaber, som er personligt hæftende selskabsdeltagere i et personselskab som omhandlet i direktiv 90/605, såsom et selskab, der er etableret som et GmbH & Co. KG, der er genstand for hovedsagerne, i det foreliggende tilfælde anpartsselskaber, ikke i sig selv andet og mere end oplysning om forholdene for nævnte selskabsdeltagere, og ikke om forholdene for nævnte personselskab. Den overflødiggør således på ingen måde offentliggørelse af årsregnskaberne for sidstnævnte selskab.

57 Desuden gør artikel 57a, der blev indsat i fjerde selskabsdirektiv ved artikel 1, nr. 4, i direktiv 90/605, det muligt for personselskaber, såsom de GmbH & Co. KG, der er genstand for hovedsagerne, at blive fritaget for pligten til offentliggørelse af deres regnskaber, såfremt regnskaberne skal offentliggøres sammen med regnskabet for en af deres personligt hæftende selskabsdeltagere, eller såfremt regnskaberne indgår i et konsolideret regnskab for en koncern.

58 Under disse betingelser udgør den pligt, der er pålagt personselskaber som de, der er etableret som GmbH og Co. KG, som er genstand for hovedsagerne, til offentliggørelse af årsregnskaber og årsrapporter, ikke et uforholdsmæssigt eller urimeligt indgreb, der berører erhvervsfrihedens egentlige indhold.

59 På grundlag af ovenstående skal de to første spørgsmål, der er forelagt i sag C-435/02, og det andet og det tredje spørgsmål i sag C-103/03 besvares med, at gennemgangen af de forelagte spørgsmål i lyset af fællesskabsrettens almindelige principper om erhvervsfrihed og ytringsfrihed intet har frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af direktiv 90/605.

Om det tredje spørgsmål i sag C-435/02 og det fjerde spørgsmål i sag C-103/03

60 Med det tredje spørgsmål i sag C-435/02 og det fjerde spørgsmål i sag C-103/03 ønsker de forelæggende retter nærmere bestemt oplyst, om direktiv 90/605 er

foreneligt med ligebehandlingsprincippet, for så vidt som nævnte direktiv har til virkning at pålægge kommanditselskaber en pligt til offentliggørelse af årsregnskaber, når alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er anpartsselskaber. Disse selskaber stilles således ringere end kommanditselskaber, hvor mindst én personligt hæftende selskabsdeltager er en fysisk person, og som ikke pålægges samme pligt, selv om kreditorerne til selskaber, der er etableret i den førstnævnte selskabsform, er bedre sikrede end kreditorerne til selskaber, der er etableret i sidstnævnte selskabsform, fordi selskabsdeltagerne i kraft af deres stilling som anpartsselskaber er undergivet pligten til offentliggørelse, hvilket ikke er tilfældet for fysiske personer.

Indlæg for Domstolen

61 Zeitungsverlag og Hans-Jürgen Weske har gjort gældende, at de omtvistede bestemmelser om offentliggørelse indebærer alvorlig forskelsbehandling mellem på den ene side kommanditselskaber, hvor mindst én personligt hæftende selskabsdeltager er en fysisk person, og på den anden side kommanditselskaber, hvor alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er anpartsselskaber, såsom GmbH & Co. KG, idet denne pligt medfører betragtelige ulemper for sidstnævnte selskaber.

62 Rådet har anført, at det følger af de tre første betragtninger til direktiv 90/605, at dette har til formål at udfylde et retligt tomrum, der følger af fjerde selskabsdirektivs bestemmelser, og som af lovgiver anses for at være i strid med ånden og målsætningerne i nævnte direktiv, for så vidt som et stadigt stigende antal kommanditselskaber, som de, der er genstand for hovedsagerne, ikke var undergivet pligten til offentliggørelse, samtidig med, at deres kreditorer alene kunne gøre krav gældende mod de personligt hæftende selskabsdeltagere, som er aktieselskaber eller anpartsselskaber, og som derfor over for tredjemand kun hæfter med selskabsformuen.

63 I forholdet til tredjemand er der en grundlæggende forskel mellem sådanne kommanditselskaber og kommanditselskaber, hvor mindst én personligt hæftende selskabsdeltager er en fysisk person, som hæfter for hele selskabet med sin personlige formue.

64 Derfor er det objektivt begrundet at pålægge kommanditselskaber, hvor alle de personligt hæftende selskabsdeltagere er anpartsselskaber, såsom GmbH & Co. KG, og ikke andre kommanditselskaber, en pligt til offentliggørelse.

65 Kommissionen har henvist til den samme objektive sondring mellem disse forskellige typer af kommanditselskaber og har på grundlag heraf udledt, at direktiv 90/605 ikke indebærer nogen forskelsbehandling.

Domstolens svar

66 Indledningsvis bemærkes, at det almindelige ligebehandlingsprincip, som er et af fællesskabsrettens grundlæggende principper, indebærer, at ensartede situationer ikke må behandles forskelligt og forskellige situationer ikke behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet (jf. bl.a. dom af 9.9.2004, sag C-304/01, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 7655, præmis 31).

67 Som det fremgår af denne kendelses præmis 51, hviler sondringen i direktiv 90/605 mellem de kommanditselskaber, som er omfattetaf direktivet, såsom GmbH & Co.

KG, og kommanditselskaber, hvor der blandt de personligt hæftende selskabsdeltagere er mindst én fysisk person, og som ikke er omfattet af direktivet, på den betragtning, at den første type selskaber indirekte indebærer samme risiko for tredjemand som de kapitalselskaber, der er omfattet af fjerde selskabsdirektiv, dvs. at de over for tredjemand kun hæfter med selskabsformuen, hvilket ikke er tilfældet for så vidt angår sidstnævnte type af kommanditselskaber.

68 Direktiv 90/605 hviler på samme logiske grundlag som fjerde selskabsdirektiv, som førstnævnte direktiv har til formål at hindre omgåelse af, og hvortil det i den forstand alene er accessorisk. Direktiv 90/605 supplerer herved fjerde selskabsdirektiv med henblik på at sikre, at den fordel, der er forbundet med det begrænsede ansvar, som visse former for selskaber nyder godt af, modsvares af en passende offentliggørelse, som har til formål at beskytte tredjemands interesser.

69 Sondringen i direktiv 90/605 mellem de to typer af kommanditselskaber, der er nævnt i denne kendelses præmis 67, med henblik på afgrænsningen af fjerde selskabsdirektivs anvendelsesområde og den pligt til offentliggørelse, som det pålægger, er således objektivt begrundet i hensynet til beskyttelsen af tredjemands interesser, som er et af de væsentlige formål med direktiv 90/605 og fjerde selskabsdirektiv.

70 Denne vurdering ændres ikke af det forhold, som de forelæggende retter har fremhævet, at kreditorerne til kommanditselskaber, der er omfattet af direktiv 90/605, allerede er beskyttet som følge af den omstændighed, at deres selskabsdeltagere i kraft af deres stilling som anpartsselskaber er undergivet pligten i fjerde selskabsdirektiv til offentliggørelse, mens denne pligt ikke påhviler fysiske personer.

71 Således som det allerede er blevet fastslået i denne kendelses præmis 56, giver offentliggørelsen af årsregnskaber for kapitalselskaber, som er personligt hæftende selskabsdeltagere i et personselskab som omhandlet i direktiv 90/605, såsom et selskab, der er etableret som GmbH & Co. KG, der er genstand for hovedsagerne, i det foreliggende tilfælde anpartsselskaber, ikke i sig selv andet og mere end oplysning om forholdene for nævnte selskabsdeltagere og ikke om forholdene for personselskabet.

72 I lyset af ovenstående fremgår det ikke, at direktiv 90/605 ikke er i strid med ligebehandlingsprincippet.

73 Under disse omstændigheder skal det tredje spørgsmål i sag C-435/02 og det fjerde spørgsmål i sag C-103/03 besvares med, at gennemgangen af dem i lyset af ligebehandlingsprincippet intet har frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af direktiv 90/605.

Sagsomkostninger

74 Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for de forelæggende retter, tilkommer det disse at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

1) **Rådets direktiv 90/605/EØF af 8. november 1990 om ændring af direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF om henholdsvis årsregnskaber og konsoliderede regnskaber, for så vidt angår deres anvendelsesområde, kunne — for så vidt som det følger heraf, at enhver har mulighed for indsigt i de selskabers årsregnskaber og årsrapporter, som direktivet finder anvendelse på, uden at disse personer skal godtgøre at have en beskyttelsesværdig ret eller interesse — gyldigt vedtages på grundlag af EF-traktatens artikel 54, stk. 3, litra g) [efter ændring nu artikel 44, stk. 2, litra g), EF].**

2) **Gennemgangen af de to første spørgsmål, der er forelagt i sag C-435/02, og andet og tredje spørgsmål i sag C-103/03 i lyset af fællesskabsrettens almindelige principper om erhvervsfrihed og ytringsfrihed har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af direktiv 90/605.**

Gennemgangen af tredje spørgsmål i sag C-435/02 og fjerde spørgsmål i sag C-103/03 i lyset af ligebehandlingsprincippet har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af direktiv 90/605.

Underskrifter.